

## A Történettudományi Intézet hírei

A Magyar Tudományos Akadémia elnöksége 1967. november 1-én ülést tartott a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából. *Pach Zsigmond Pál* akadémiai levelező tag, a Történettudományi Intézet igazgatója tartotta a bevezető előadást a Szovjetunió történelmi szerepéről.

*Niederhauser Emil* bolgár kitüntetéséről adunk számot. 1967 decemberében a Cyrill és Metod rend II. fokozatával tüntették ki, a bolgár kultúra terjesztése és a bolgár—magyar kapcsolatok terén kifejtett tevékenységéért.

Az Intézet 1968-as *ideológiai továbbképzési tervének* első témájaként az intézeti kollektíva megvitatta a mai polgári strukturalizmus társadalomtudományi irányzatát és ezen belül főleg a strukturalizmus történettudományi vonatkozásait. Az 1968. február 26-án tartott vitán az *Annales* (Économies Sociétés Civilisations) folyóirat történeti felfogása és annak kritikája került sorra. *Makkai László* a strukturalizmus módszertani kérdéseiről; *Katus László* a történelmi folyamat strukturalista felfogásának alapvető jellemzőiről; *Niederhauser Emil* az Annales Kelet-európa történetével foglalkozó tanulmányainak bírálatával indította el a vitát, melyben *Ránki György*, *Hanák Péter*, *Lackó Miklós*, *Ormos Mária* és *Spira György* is részt vettek.

A Történettudományi Intézet kezdeményezésére megindultak a munkálatok *Magyarország története* (tíz kötetes) tudományos feldolgozására, amit az Intézet széleskörű vitákon készít elő. Az Intézet Tudományos Tanácsa 1968. február 19-én vitatta meg azt a jelentést, amely a munka feudális kori történetének periodizációjáról rendezett vita eredményeit tartalmazta. Ezután megkezdődtek az egyes kötetek szerkesztőségeinek megbeszélései a kötet felépítésére, szerzőire, besztására vonatkozóan. — Az osztályok megvitaták a kutatási problémákat tartalmazó tervtanulmányokat. — A munkálatok 1968. évi programjában szerepel még az I—VIII. kötet tematikájának elkészítése és megvitatása, valamint két vita: a *művelődéstörténet* kérdéseiről, különös tekintettel a 10 kötetes összefoglaló munka művelődési fejezeteire, továbbá az *1848 utáni történelmi periodizáció* kérdéseiről.

### A Történettudományi Intézet Tudományos Tanácsának ülései:

1967. november 17.

- Napirend:
1. Javaslat a Történettudományi Intézet és az ELTE Bölcsészettudományi Kara történeti tanszékei közötti együttműködés fokozására.
  2. Az 1849 utáni időszakra vonatkozó egyetemi tankönyv és jegyzet elkészítésének kérdései.
  3. Javaslat a Magyarország az abszolútizmus és a dualizmus korában, 1849—1918 c. egyetemi tankönyv elkészítésére.

1968. február 19.

- Napirend:
1. Jelentés a feudális kori magyar történet periodizációjának megvitatásáról (A Magyarország tört. I—X. munka szerkesztőivel együtt).
  2. A magyar történet egyes korszakainak problémái; a kutatás mai szintje, hiányosságai; vitás kérdések. A Történettud. Intézet tájékoztató jelentése.
  3. Személyi és szervezeti kérdések. A munkálatok ütemterve.

## VITÁK

Az Intézet *feudáliskori magyar osztálya* 1967. október 30-án vitatta meg a Magyar Országgyűlési Emlékek szerkesztési és forrásközlési szabályzatának *Benda Kálmán* által készített tervezetét, számos intézeten kívüli történész részvételével. — 1968. január 8-án *Benda Kálmán* és *Zimányi Vera* vitaindító referátumai alapján *Varga János* monográfiáját *Jobbágyrendszer* a magyarországi feudalizmus kései századaiban c. vitatta meg az osztály; 1968. április 22-én *Mályusz Elemér* Királyi kancellária és krónikairás a középkori Magyarországon c. kéziratát; 1968. június 17-én *Szücs Jenő* A nemzet historikuma és a történetiszemlélet nemzeti látószöve c. munkáját.

Az Intézet *újkori magyar osztálya* az egyetemi tankönyv abszolutizmus- és dualizmus-kori fejezeteinek vitáját 1968. február 2-án rendezte meg, számos rokonintézmény képviselőinek részvételével.

A *legújabbkori magyar osztály* 1967. október 30-án *Orbán Sándor* A gazdagparaszti réteg helyzete és felszámolásának kezdetei a felszabadulás után c. tanulmányát vitatta meg. — A Szovjetunió Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetében készülő kétkötetes Magyarország története c. kézirat II. kötetét (legújabb kor) *J. A. Puskás*, a moszkvai intézet főmunkatársa, az *Eötvös Lőránd Tudományegyetem* és a Párttörténeti Intézet delegátusainak részvételével vitatta meg 1967 decemberében az osztály. — 1968. április 29-én *L. Nagy Zsuzsa* A liberális ellenzék Magyarországon 1919—1944 c. vázlatának megbeszélésére került sor.

Az *egyetemes történeti osztály* 1967. december 1-én, osztályértekezlet keretében *Kovács Endre* Ausztria útja az 1867. évi kiegyezéshez című, 24 íves monográfiáját vitatta meg, meghívott résztvevőkkel.

## AZ INTÉZET TAGJAINAK 1967 SZEPTEMBER ÓTA MEGJELENT MUNKÁI

- Benczédi László—Csatári Dániel* „Szocialista hazafiság — szocialista történetiszemlélet.” Bp. Kossuth Kiadó, 1968. 64. l.
- Kovács Endre* „A Kossuth-emigráció és az európai szabadságmozgalmak.” Bp., Akadémiai Kiadó, 1967. 502 l.
- Lackó Miklós* „A magyar munkásosztály fejlődésének fő vonásai a tőkés korszakban.” Bp., Kossuth Kiadó, 1968. 50 l.
- „Magyar Történelmi Kronológia, az őskortól 1965-ig.” Összeáll.: *Gunszt Péter—Jennitz János—Márkus László*. Bp., Tankönyv Kiadó, 1967. 423 l.
- Mályusz Elemér* „A Thuróczy krónika forrásai.” Bp., Akadémiai Kiadó, 1967. 207 l. (Tudománytörténeti Tanulmányok, 5. sz.)
- Molnár Erik* „La politique d’alliances du marxisme 1848—1889.” Bp., Akadémiai Kiadó, 1967. 440. l.
- „A Nagy Október és a magyarországi forradalmak.” (Szerk.: *L. Nagy Zsuzsa* és *Zsilák András*.) Bp., Akadémiai Kiadó, 1967. 480 l.
- Ránki György* „1944. március 19.” Bp. Kossuth Kiadó, 1968. 210 l.
- E. Schütz* „An armeno-kipchak chronicle on the polish-turkish wars of 1620—1621.” Bp. Akadémiai Kiadó, 130 l.
- Tilkovszky Lóránt* „Revízió és nemzetiségi politika Magyarországon 1938—1941.” Bp. Akadémiai Kiadó, 1967. 347 l.
- „A Wilhelmstrasse és Magyarország 1933—1944.” Forráskiadvány. Sajtó alá rendezte és a bevezető tanulmányt írta: *Ránki György — Pamlényi Ervin — Tilkovszky Lóránt — Juhász Gyula*. Bp. Kossuth Kiadó, 1968. 1005 l.

## NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

## Anglia

Az oxfordi egyetem meghívására *Ránki György*, a Történettudományi Intézet h. igazgatója, Angliába utazott. 1967. október 20—28-án. Oxfordban és a londoni egyetemen tartott előadásokat a gazdaságtörténet és a modern magyar történet tárgyköréből,

*Juhász Gyula* 1967. november 16.—1968. január 13. között az angol—magyar kulturális csereegyezmény keretében Londonban dolgozott. A Public Record Office 1919—1921-es magyar vonatkozású diplomáciai anyagában kutatott, majd az 50 éves zárlat feloldása után 1937-ig terjeszthette ki munkáját. A londoni egyetemen január 10-én előadást tartott A német—magyar kapcsolatok jellege és sajátosságai címen.

*Christopher Hill* oxfordi egyetemi tanár, akadémikus 1968 júniusában két hetet töltött hazánkban, ahol a magyar történészekkel és tudományos intézményekkel ismerkedett. Az Intézetet június 17-én látogatta meg és előadást tartott „Újabb eredmények és problémák a XVII. századi angol történet kutatásában” címmel.

#### *Ausztria*

Az Institut für Österreichkunde és az MTA Történettudományi intézet 1967. október 5–7. között Grazban az 1867-es kiegyezés 100 éves fordulójára alkalmából symposiumot rendezett. Magyar részről *Diószegi István* egyetemi docens „Az 1867-es kiegyezés problémái magyar szempontból”, *Ránki György* egyetemi tanár „Az 1867-es kiegyezés szociális-gazdasági problémái magyar szempontból” és *Mátrai László* egyetemi tanár „Az 1867-es kiegyezés kulturális problémái magyar szempontból” címen tartott előadást.

*Hanák Péter*, az Intézet osztályvezetője, 1967 októberében előadást tartott a salzburgi egyetemen a polgári átalakulás feltételei és az 1867-es kiegyezés tárgyköréből.

*Somogyi Éva* 1967 november–decemberében kutatott Bécsben. Az 1867-es kiegyezés előkészítése c. témájához.

*II. Haraszi Éva* és *Orbán Sándor* 1968. április 7–10-én részt vettek az Institut für Österreichkunde által rendezett történeti ülészakon, St. Pöltenben.

A Magyar Történelmi Társulat és a Kulturális Kapcsolatok Intézete rendezésében 1968. május 23–25-én Pécsen tartották meg az osztrák–magyar kiegyezés 100 éves évfordulója alkalmából rendezett második symposiumot, melyen ez alkalommal főleg a kiegyezés következményeivel foglalkoztak. Az előadások után kialakult vitákban az Intézet tagjai közül többen részt vettek.

*Márkus László* 1968. május 7–28. közt az Ost- und Südsteuropa Institut meghívására Bécsben kutatott, a Staatsarchiv nemrég megnyitott 1927-ig terjedő anyagában.

*Hanák Péter* az Ost- und Südsteuropa Institut meghívására 1968. május 28. és június 20. közt Bécsben, a Staatsarchiv I. világháborúra vonatkozó anyagában kutatott.

*Kovács Endre* Kossuth konföderációs terveiről tartott előadásokat 1968. május 29-én Grazban, 30-án Bécsben a Collegium Hungaricum-ban, 31-én a salzburgi egyetemen.

1968. június 17–18-án Budapesten megbeszélést tartott a közös minisztertanácsi jegyzőkönyvek publikálására alakult osztrák–magyar bizottság. A megbeszélés eredményeképpen a fontos dualizmuskori forráscsoport kiadására vonatkozólag együttműködésben állapodott meg a két bizottság.

#### *Bulgária*

*Orbán Sándor* 1967. december 10–20. között Szófiában tartózkodott, a két háború közötti és felszabadulás utáni bolgár agrárszerkezet tanulmányozására.

*Boreslav Svetozarov Primov*, a bolgár Történettudományi Intézet főmunkatársa és a Tirnovói egyetem docense 1968 júniusában 3 hetes időtartamú középkori levéltári kutatásokat végzett Magyarországon. Felkereste az Intézetet, ahol Mályusz Elemér főmunkatárssal konzultált.

#### *Csehszlovákia*

A Magyar Tudományos Akadémia és a Csehszlovák Tudományos Akadémiák Társadalomtudományi Kutatócsoportjai közötti csereregymény keretében magyarországi levéltárakban és könyvtárakban kutattak 1967-ben: *Chmelová Otília*, *Sedlák Vincent*, *Sopko Julius*, *Vyvíjalová Mária*, *Juck Lubomír*, *Marsina Richard*, *Vadkertyová Katarína*, *Tibenský Ján*, *Kučerová Kvetoslava*, *Deák Ladislav*, *Koukolová Maria*, *Bokes František*, *Bokesová-Uherová Maria*, *Babová Maria*, *Krajčovič Milan*, *Ratkoš Peter*, *Škorupová Anna*, *Haraksim Eudovít*. A csehszlovák levéltárakban és könyvtárakban kutattak: *Pákh J.*, *Horváth T.*, *Szabó M.*, *Szomjas-Szifert*, *Sárosi Bálint*, *Balkányi E.*, *Róbert Miklós*, *Pölöskei Ferenc*, *Károlyi Sándor*, *Németh Imre*, *Angyal Endre*, *L. Nagy Zsuzsa*, *Benczédi László*, *Zimányi Vera*, *Incze Miklós*, *Somogyi Éva*, *Vörös Antal*, *Kolossa Tibor*, *Gonda Imre*.

1968. április 9—30. közt *Kovács Endre* a prágai külügyminisztérium levéltárában és poszsonyi könyvtárakban kutatott „A két világháború közötti magyar—csehszlovák—lengyel politikai és gazdasági kapcsolatok” című készülő tervmunkájához.

#### Franciaország

Az École Pratique des Hautes Études ösztöndíjasaiként az Intézet tagjai közül 1967. szeptember 20. és december 15. közt *Belényesy Márta*, *Kővágó László* és *Niederhauser Emil* kutat-tak Párizsban. *Niederhauser Emil* előadást is tartott a Lille-i egyetemen a kelet-európai nemzeti megújulási mozgalmakról.

A párizsi Sorbonne 1968. március 18—21. közt francia—magyar történész kollokviumot rendezett, amelyen a magyar delegációt *Köpeczi Béla* akadémikus vezette. Referátumot tartottak: *Elekes Lajos* akadémiai levelező tag „A középkori magyar állam jellemzői és fejlődési szakaszai” címmel, francia korreferens *M. Guenée* prof.; *Köpeczi Béla* „XIV. Lajos keleti politikája és Magyarország”, korreferens *V. L. Tapié* prof., a francia bizottság vezetője; *Benda Kálmán* kandidátus „A reformáció és ellenreformáció Magyarországon”, korreferens *Jean Béranger* prof.; *H. Balázs Éva* kandidátus „A francia forradalom és Magyarország”, korreferens *Albert Soboul* prof.; *Mérei Gyula* a tört. tudományok doktora „A Habsburg Monarchia polgári átalakulása és az 1867-es kiegyezés”, korreferens *Jean Bouvier* prof.; *Ormos Mária* „Franciaország politikája a két világháború között és Magyarország” címmel, korreferens *Pierre Renouvin* prof., akadémikus.

1968. március 23—27. között az MTA Történettudományi Intézete a párizsi École Pratique des Hautes Études VI. osztályának közreműködésével tudományos konferenciát rendezett Budapesten Nyugat- és Kelet-Európa gazdaság- és társadalomtörténetének fő fejlődési vonalairól. A hattagú francia küldöttséget *Fernand Braudel*, a Collège de France professzora, az École VI. osztályának elnöke vezette. Részt vett a konferencián *Jean François Bergier* genfi professzor, a Nemzetközi Gazdaságtörténeti Társaság főtízkára is. — A konferencia három szekcióban tárgyalta a referátumokat.

#### 1. A korai és érett feudalizmus.

Bevezette: *Székely György*, egyetemi tanár. — *Georges Duby*, az Aix-en Provence-i egyetem tanára és *Jacques Le Goff*, az École P. d. H. É. professzora „A középkori Franciaország gazdasági növekedésének problémái (1080—1340)”, *Makkai László* „Kelet-Európa gazdaság- és társadalomtörténetének eredeti jellegzetességei a középkorban” c. referátumot tartotta. Korreferensek: *Heckenast Gusztáv* ipartörténeti, *Paulinyi Oszkár* várostörténeti és *Fügedi Erik* demográfiai tárgyú előadással.

#### 2. XVI—XVIII. század.

Bevezette: *Wittman Tibor* egyetemi tanár. — *Denis Richet*, a toursi egyetem docense „Növekedés és megtorpanás Franciaországban a XV. századtól a XVIII. századig” címen készített referátumot. *Pach Zsigmond Pál* akadémiai levelező tag „A nemzetközi kereskedelmi útvonalak XV—XVII. századi áthelyeződésének kérdéséhez” c. referátumához *Zimányi Vera* „A XVII. század gazdasági és társadalmi regressziójának néhány aspektusa”, *H. Veress Éva* „A XVI—XVII. századi demográfiai kutatás problémái Magyarországon”, *Kirilly Zsigmondné—N. Kiss István* „A paraszti gabonatermelés problémája a XVI—XVII. századi Magyarországon” c. korreferátummal kapcsolódtak.

#### 3. A kapitalizmus kezdetei; ipari forradalom.

Bevezette: *Katus László*, kandidátus. — *Jean Bouvier*, a Lille-i egyetem professzora — *M. Lévy-Leboyer*, a Caën-i egyetem professzora „A francia gazdasági növekedés tényei és problémái”, *Berend T. Iván* — *Ránki György* egyetemi tanárok „A kelet- és délkelet-európai ipari forradalom sajátosságai c. referátumokat tartották. Korreferensek: *Wellmann Imre* „A magyar mezőgazdaság szerkezete és fejlődése a XV. sz. közepe és a XX. sz. közepe közti időszakban”, *Kosáry Domokos* „A magyarországi korai iparosítás kérdései és az állami gazdaságpolitika szerepéről”, *Dányi Dezső* „A közép-európai demográfiai forradalomnak a nyugat-európaiktól eltérő modelljéről”, *Gyimesi Sándor* „A nyugat-, közép- és kelet-európai városhálózat funkcionális és strukturális átalakulásáról a feudalizmusból a kapitalizmusba való átmenet időszakában” c. adott elő.

A konferencia eredményeit összefoglalta *F. Braudel* és *Pach Zsigmond Pál*. A konferencia célja az volt, hogy összehasonlítsa a nyugat- és kelet-európai gazdasági és társadalmi fejlődés legfontosabb tényeit és főirányait.

A Nemzetközi Gazdaságtörténeti Társaság Végrehajtó Bizottsága párizsi ülésén, 1968. április 27—28-án *Pach Zsigmond Pál*, akadémiai levelező tag, az Intézet igazgatója is részt vett. *Robert Mandrou*, az École Pratique des Hautes Études professzora magyarországi tartózkodása során 1968. május 20-án előadást tartott az Intézetben „A művelődéstörténet módszertani kérdései” címmel.

*Jugoszlávia*

*Ivan Iljić*, a Jugoszláv Tudományos és Művészeti Akadémia titkára, aki Budapesten a horvát és magyar Akadémiák közötti tárgyalásokon vett részt, 1968. január 5-én meglátogatta az Intézetet.

*Mucsi Ferenc* 1967. október 23. és november 2. között részt vett az Októberi Forradalom és Jugoszlávia népei témakörben tartott nemzetközi konferencián Kotorban. Előadást tartott „Adalékok a munkástanácsok létrejöttéhez Magyarországon 1917 végén, 1918 elején” címmel.

*Lengyelország*

A magyar—lengyel Történeztudományi Vegyesbizottság és az MTA Történettudományi Intézete 1967. október 18-án rendezte tudományos ülészakát a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ötvenedik évfordulójának tiszteletére. A lengyel küldöttség vezetője *Stefan Kiniewicz*, a varsói Történettudományi Intézet h. igazgatója volt. Az ülészak előadói: lengyel részről *Leon Grosfeld* professzor és *Felix Tych*, egyetemi docens, magyar részről *Szokolay Katalin*, az MSzMP Párttörténeti Intézete, *L. Nagy Zsuzsa* és *Mucsi Ferenc*, a Történettudományi Intézet munkatársai voltak.

*Puskás Julianna* 1967. december 7—21. között Varsóban tanulmányozta a lengyel emigráció-kutatás szervezeti és módszertani kérdéseit.

*Német Demokratikus Köztársaság*

A Német Tudományos Akadémia Gazdaságtörténeti Intézete 1967. november 6—7-én a munkásosztály struktúrájáról rendezett konferenciát. A tanácskozás egyik napirendi pontjának vitaindítóját „A munkásosztály szervezetének problémájához a szocializmusban” címmel *Berend T. Iván*, egyetemi tanár tartotta. *Ságvári Agnes*, az Intézet főmunkatársa „Egyenlősödési tendenciák a jövedelemelosztás terén” címmel tartott korreferátumot.

A berlini Német Tudományos Akadémia Romanisztikai Intézete 1967. december 4—7. közt nemzetközi konferenciát rendezett a francia felvilágosodás filozófiája és annak közép- és kelet-európai hatásáról. A konferencián magyar részről *Benda Kálmán* vett részt és előadást tartott „A jozefinizmus a legújabb kutatások tükrében” címmel.

1968. február 9-én *Jürgen Kuczynski* professzor, a Német Tudományos Akadémia Gazdaságtörténeti Intézetének igazgatója előadást tartott az Intézetben „Weltbevölkerung und Welt-ernährung in den letzten 120 Jahren” címmel.

*Hans Heinrich Müller*, a berlini Gazdaságtörténeti Intézet munkatársa, 1968. május 10-én látogatta meg az Intézetet, ahol agrártörténészekkel konzultált.

*Karl Obermann* professzor, a berlini Történettudományi Intézet osztályvezetője 1848—49-re vonatkozó kutatásokat folytatott Magyarországon 1968 májusában. Az Intézetet többször meglátogatta.

*Német Szövetségi Köztársaság*

Az erlangeni egyetem meghívására *Benda Kálmán* 1967. november 8-án előadást tartott „A jakobinus mozgalmak a Habsburg-Monarchiában” címmel. Ezt követően az egyetem újkori történelmi tanszékének hallgatóival ugyanebből a tárgykörből többórás szemináriumi megbeszélést folytatott.

*Stier Miklós* egyéves ösztöndíjjal Mainzban dolgozik és témájához „A náci Németország kelet-európai politikája (1933—1944) végez kutatásokat.

*Paulinyi Oszkár* 1968. április 24—26-án a II. kölni nemzetközi kollokviumon előadással vett részt. „A Kárpátmedence kézműves vasipara a kutatás mai állása szerint” c. előadása gyűjteményes kötetben is megjelenik.

*Olaszország*

*L. Nagy Zsuzsa* 1967 novemberében négy hetes tanulmányúton volt Rómában, ahol a fasizmus történetére vonatkozó anyagban kutatott.

*Katus László* 1967. november 11.—december 11. között római levéltárakban és könyvtárakban végzett kutatásokat, az 1860—1918. évekre vonatkozó anyagokban.

*Malkai László* 1968. január 2—13. közt könyvtári adatgyűjtést végzett római könyvtárakban és előadásokat tartott a torinói Institut Universitaire des Études Européennes nemzetközi szekciójában.

A Gramsei Intézet római konferenciáján 1968 áprilisában *Pach Zsigmond Pál*, az Intézet igazgatója „A mezőgazdasági árutermelés tendenciái Magyarországon a XV—XVII. században”. *Ránki György* h. igazgató „Az ipari forradalom problémái Délkelet-Európában” c. előadásokkal vettek részt.

### Románia

*Simjon Rețegan*, a kolozsvári Történettudományi Intézet munkatársa, 1968 januárjától 3 hónapig végzett levéltári kutatásokat Magyarországon.

*Kolossa Tibor* 1968. április 25. és május 16. között Romániában tanulmányutat tett és a román agrárfejlődésről konzultált a XIX. század ottani szakértőivel.

*Kovács Endre* 1968. május 6—17. közt Bukarestben és Kolozsvárot tárgyalta a magyar—román történész együttműködés feltételeiről.

*Alexander Neanțu*, a kolozsvári Történettudományi Intézet munkatársa 1968 júniusában két hetet töltött Magyarországon, ahol a XVIII—XIX. századi bányásztörténettel foglalkozott.

*Victor Chereșteșiu* professzor, a kolozsvári Történettudományi Intézet h. igazgatója, 1968. június 14-én látogatta meg az Intézetet és konzultált korszaka magyar kutatóival.

### Svédország

*John Walden*, a Svenska Institut elnöke, 1967. szeptember 28-án meglátogatta az Intézetet és a svéd—magyar együttműködés lehetőségeiről tárgyalta.

### Szovjetunió

*Borisz Fjodorovics Porsnyev* professzor, a történelemtudományok doktora, 1967. november 20-án nagy érdeklőséssel kísért előadást tartott az Intézetben „A nemzeti és az egyetemes történelem kapcsolatának egyes kérdései” címmel.

*Benda Kálmán* 1968. március 29. és április 19. között a csereegyezmény keretében Moszkvában és Kárpátalján végzett kutatásokat. Moszkvában I. Péter és II. Rákóczi Ferenc diplomáciai kapcsolataihoz; Ungvár, Beregszász és Munkács levéltáraiban az Országgyűlési Emlékek feldolgozásához gyűjtött anyagot.

A moszkvai Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének státuszában *Nevelő Irén* 1966 októbertől 1967 októberig, *Jemnitz János* 1968 január—február és június—szeptemberben a Szovjetunióban dolgozott.

Az Örmény Akadémia küldöttségének keretében *G. A. Avetiszján*, az Örmény Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Osztályának történész szaktitkára Magyarországra látogatott. 1968. április 19-én meglátogatta az Intézetet, és tájékoztatást adott az ottani Történettudományi Intézet munkájáról.

*A. Csubarjan*, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának történettudományi osztálytitkára és *A. Sz. Protopopov* professzor, a szovjet történészek Nemzeti Bizottságának alelnöke Magyarországon tartózkodtak 1968 áprilisában. Protopopov professzor 1968. április 26-án előadást tartott az Intézetben „A Szovjetunió tevékenységének története a nemzetközi szervezetekben” címmel.

*A. M. Rumjancev* akadémikusnak, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája elnökének vezetésével a társadalomtudományok neves művelőiből álló szovjet akadémikus delegáció ér-

kezett Budapestre 1968. május 21-én. A vendégek különböző kutatóintézetekben tettek látogatást. *J. M. Zsukov* akadémikus, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája történettud. osztálytitkára, 1968. május 22-én az Intézetben tárgyalt *Pach Zsimond Pál* igazgatóval és az intézet vezető munkatársaival, a szovjet és magyar történészek, valamint a két intézet együttműködésének kérdéseiről. Ugyanaz nap a marxista történettudomány módszertani kérdéseiről tartott előadást az Akadémián.

*V. A. Koroljov*, a Szovjetunió Nagykövetségének tanácsosa és I. Sz. Szavolszjij kultúrattasé 1968. június 19-én látogatást tettek az Intézetben. A vendégeket *Pach Zsimond Pál*, akadémiai levelező tag, az Intézet igazgatója és az Intézet néhány vezető munkatársa fogadta. Tájékoztatást adtak az Intézet munkájáról és baráti beszélgetést folytattak a magyar és szovjet történettudomány kapcsolatairól, együttműködésük továbbfejlesztéséről.

*I. A. Puskás*, a moszkvai Történettudományi Intézet főmunkatársa, 1968 júniusában 3 hónapos tanulmányútra Budapestre érkezett.

#### *Törökország*

*Tayyib Gökbilgin*, az isztambuli egyetem professzora és *Hasan Eren*, az ankarai egyetem h. rektora 1968. február 16-án meglátogatták az Intézetet és a tudományos kapcsolatok fejlesztéséről tárgyaltak.

#### *USA*

*Schütz Ödön* 1968. április 10. és június 10. között meghívással Bloomingtonban tartózkodott. Az Indiana University-n előadást tartott, majd az angliai Oxfordba utazott, ahol az örmény tanszék munkáját tanulmányozta. — Ezután a kopenhágai egyetemen részt vett a Permanent International Altaistic Conference ezévi ülészakán.